

בבואנו אל מערכי השבת

השבת היא 'על-זמנית': מחכה נשגבת בסופו של כל שבוע, אך גם עומדת במרכז ומקנה משמעות לזמן. במערכת החינוך הממלכתית, השבת אמנם מקבלת מקום קבוע בתוכניות הלימודים, אך לעיתים היא נדחקת לשוליים בתוך שגרת הלימודים. הפעם נבקש לה מקום משלה.

"נראה כאילו אין עוד מה להוסיף ושהכול כבר הודפס ונאמר [על השבת...] לכן מתבקש להתייחס אל מכלול השבת... בראייה החותרת לאימוץ ערכיותה האנושית והלאומית של השבת, פרי הגותו הייחודית והצרופה של עם-ישראל במיטבו".

(מתוך ההקדמה ל"ילקוט השבת", מכון שיטים)

במערכי השיעורים שלפניכם/ן בחרנו להבליט שלושה היבטים הגותיים ומעשיים שתפקידם לקדם חיים במרחב משותף בעל עומק אידיאולוגי, תוך הדגשת הפן החברתי והתרבותי המאפיין אותה:

- « **אחריות חברתית-שוויונית** – חובה מוסרית לשביתה כללית שכללה במקורה את העבדים, הגרים והבהמות, ונגזרה מזיכרון היציאה מעבדות לחירות: "וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם" (דברים ה', יד).
- « **הזדמנות לאיזון כלכלי-חברתי ומוסרי** – השבת כחלק ממנגנון המייצר איזון שבועי מתחדש שמשללב עם עקרונות השמיטה והיובל. תרגול מעגלי שבועי ושנתי של עצירה, מנוחה ושוויון לכל. השבת מאפשרת לצמצם את העיסוק ברכוש ובמעמדות בחיינו, ובכך מקדמת את השאיפה לכינון חברה שוויונית וצודקת.
- « **הזדמנות להעמקת מערכות היחסים** – להיבט המשפחתי, ולהיבט החברתי-קהילתי, ערך עליון בשבת הישראלית. המפגש השבועי התדיר שמזמנת השבת, מאפשר הזדמנות לייצר ולהעמיק יחסי קרבה משמעותיים.

עם ראשית הציונות ובניין החברה והתרבות הישראליים, הסתמנה השבת כהזדמנות ואתגר גם יחד. לראשונה, התאפשר להגשים, באופן רחב ומשמעותי, את השבת ככלי רעיוני לכינון חברה ריבונית, שורשית ומודרנית יחדיו. עלו שאלות חדשות, שחלקן עדיין עומדות לפתחנו, כגון: מי ישבתו ובאילו אופנים? כיצד המרחב הציבורי הישראלי יִרְאֶה ויתפקד בשבת? וגם מהי "השבת הישראלית", המאפשרת התפתחות של פרקטיקות מגוונות ומתחדשות, תואמות זמן ומקום?

מערכי שיעורי השבת נועדו לתת כלים לפעולה חינוכית וערכית בתוך מרחב השיח המתפתח על השבת הישראלית, שעתידה ואופייה מתעצבים משבוע לשבוע במציאות חיינו.

בחרנו שישה נושאים ללימוד על השבת, נושא לכל צמד שכבות, כתהליך ספיראלי מתפתח מכיתה א' ועד לסיום התיכון. בכל מערך שיעור נציע לצאת ל"טיול שבת" בין ארבע תחנות: שיר, סיפור, הרהור, ומבט לשבת (ניתן להשתמש בכולן או בחלקן). התחנות יאפשרו לימוד פעיל שנותן ביטוי ומקום לחוויה החושית המאפיינת את חווית השבת, לצד המחשבה הרעיונית.

